

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

Список использованных источников

1. Назарбаев Н.А. Казахстан - 2030: Процветание, безопасность и улучшение благосостояния всех казахстанцев: Послание Президента страны народу Казахстана. - Алматы, 2002. - 96 с.
2. Правительство Республики Казахстан. Постановление №900 от 16 сентября 1998 г. О Концепции репатриации этнических казахов на историческую родину // Правовой справочник «Законодательство». - Алматы: Юрист, 2005.
3. А.Милитарев. О содержании термина «диаспора» (к разработке дефиниции)// «Диаспоры», №3, 2005 г.
4. «О миграции населения». Закон РК от 13 декабря 1997 года с изм. и доп.// Миграция. Сб. НПА РК. – Алматы: ЮРИСТ, 2007. -132с.

УДК364.699-053.2

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МҮМКІНШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРҒА ӘЛЕУМЕТТІК ҚОЛДАУ МЕН КӨМЕК КӨРСЕТУ ЖҮЙЕСІ

Кәмен Диана Қасымқызы

diana_94_94@mail.ru

Қазақстан, Астана, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, «Әлеуметтік жұмыс» мамандығының 2 курс студенті
Ғылыми жетекші – Досмурзаева Д.О.

Қазіргі таңда елімізде мүмкіншілігі шектеулі балалар саны жылдан-жылға артуда. Бұл өз алдына денсаулық сақтау, білім және әлеуметтік қорғау салаларының осы мәселеге көңіл бөлуін талап етіп отыр. Осы саладағы қызметкерлердің басты мақсаты ол- мүмкіншілігі шектеулі балаларды қоғамның тыныс-тіршілігіне араластыру, яғни оларға тек түрлі жәрдемақы, медициналық көмек көрсетумен шектеліп қоймай, олардың да қоғам өмірінде өз орындарының барын, олардың да әлеуметтік ортаға пайдаларын тигізе алатынына сендіру, мемлекет тарапынан да, қоғам тарапынан да мүмкіншілігі шектеулі балалардың өмірін өзгерту міндет ретінде ғана есептемей, азаматтық борышымыз деп танысақ, сол балалардың қоғамда өздерін еркін ұстап, еліміздің қай саласына болса да араласуына оң ықпалын тигізіп, балаларға сенім ұясын ұялатады.

Мүмкіндігі шектеулі балалар – қоғамның өздеріне деген айрықша назарына қашанда зәру. Оны түсініп түйсіну әрқайсымыздың борышымыз болса керек. Иә, біздің мемлекетімізде мұндай балаларға жан-жақты қолдау көрсету ісі жақсы жолға қойылған. Осы орайда Елбасымыздың: «Олардың болашақ қамын ойлап, жұмыла жәрдем беру – баршамыздың парызымыз», – деген сөзі ойға оралады. Мүмкіндігі шектеулі балалар әлемді, қоршаған ортаны өздерінше түсініп, біз көңіл бөле бермейтін елеусіз оқиғалардан, құбылыстардан бір ерекшелік байқап, жанына түйіп жүреді. Бұл – олардың жан-дүниесінің әркез сергек жүретінін білдірсе керек.

Мүмкіндігі шектеулі балалардың өмірге келуі шын мәнінде отбасын психологиялық өзгерістерге алып келеді. Ауытқушылығы бар баланың отбасында алғашқы күннен бастап ата-анасының ұнжырғасы түсіп, күйзеліске тап болады. Ата-аналарының қоршаған ортамен қарым-қатынасы үзіледі, қатынас аясы тек туыстары, дәрігер, мұғалімдермен ғана шектеледі. Баланың мінез-құлқы, тәртібіндегі өзгерістер ата-ананың күткеніндей, ойындағындай болмай, ата-анаға қайғы мен мазасыздық жағдайын әкеледі. Сол себепті отбасындағы өзара қарым-қатынастар бұзылады, әрі қиындыққа тіреледі. Тіпті кей жағдайда отбасының бұзылуына, яғни ажырасуға дейін әкеледі. Сондықтан мұндай балаларды тәрбиелеуде ата-аналарға тек педагогтардың ғана емес, арнайы мамандардың да көмегі қажет. Арнайы маман ретінде әлеуметтік жұмыскер ерекше орын алады. Әлеуметтік жұмыс халыққа қызмет ету

және қажет ететіндерге көмек көрсету. Әлеуметтік жұмыскердің негізгі мақсаты-адамдар, жанұя, тәуекел топтар және т.б. әлеуметтік институттар арасындағы көмек көрсету [1].

Арнайы түзету мекемелеріндегі әлеуметтік жұмыскер іс-әрекетінің негізгі мақсаты төмендегідей болып табылады:

- бала тұлғасының дамуы яғни, дене, әлеуметтік, рухани және ақыл-ойының дамуы үшін жағымды жағдай жасау;
- баланың әлеуметтік бейімделуінде кешенді көмек көрсету;
- өмірлік кеңістікте баланы қорғау;
- бітіруші түлектердің кәсіби бағдарлануы мен интернаттан кейінгі өмірінің бейімделуіне көмек көрсету.

Қазақстандағы мүгедектердің жылдамдығы 13%-ын 16 жасқа дейінгі мүгедек балалар құрайды. Республикада қазіргі 49,1 мың мүгедек-балалар тұрады, олар 16 жасқа дейінгілер және 58,8 мыңы жастайынан мүгедектер. Мүгедектіктің балалардың арасында күрт өсуі елдегі экологиялық жағдайдың төмендеуіне байланысты, яғни өндірістік қоқыстардың ана мен бала денсаулығына әсері, сонымен бірге медициналық қанағаттарлықсыз бақылау болып отыр.

Дамуында ауытқушылығы бар немесе мүмкіндігі шектеулі баланы тәрбиелеуші ата-аналардың басына түскен ауыртпашылықты азайту мақсатында үкіметіміздің 6 балаға бір әлеуметтік жұмыскер беруі балалар мен олардың ата-аналары үшін үлкен көмек. Бұл қызметкерлер аудандық еңбек, жұмыспен қамту және халықты әлеуметтік қорғау бөлімінен келеді. Сондықтан мүмкіндігі шектеулі баланың қоғамның толыққанды мүшесі ретінде сезінуін қалыптастыру жолында әлеуметтік жұмыскердің алатын орны ерекше. Медициналық әлеуметтік және еңбекпен оңалту сұрақтарын әлеуметтік жұмыскердің араласуынсыз іске асыру мүмкін емес. Әлеуметтік жұмыскердің негізгі функцияларына заңгерлік, медициналық, психологтік, педагогтік және басқа да мамандықтар бойынша кеңес беру, материалдық көмектер ұйымдастыру жатады. Әлеуметтік жұмыскер мүмкіншілігі шектеулі балалар мен отбасының мүшелеріне жүргізілетін психопачпачан, психокоррекциалық қызмет әдістерін негіздеп сараптайды және өңдейді. Социумдағы әлеуметтік жағдайды зерттеп және оған болжам жасау арқылы отбасы мен мүгедек балаларға әлеуметтік-педагогикалық, психологиялық нақты көмек формаларын және түрлерін ұсынады.

Әлеуметтік жұмыстың мүмкіншілігі шектеулі адамдармен жұмыс жасау технологиялары өз алдына мазмұнының ерекшелігі мен ажыратылады. Осының негізінде әлеуметтік жұмыс қызметінде жиі қолданылатындар: әлеуметтік реабилитация технологиясы, әлеуметтік бейімделу, әлеуметтік терапия, әлеуметтік диагностика және тағы басқалары маманның практикалық қызметінде қолданылады. Қазақстан Республикасындағы мүгедектерді әлеуметтік қорғау Қазақстан Республикасының Конституциясымен, Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы мүгедектерден әлеуметтік қорғау туралы» Заңымен және Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілермен реттеледі. Кез келген бала бірінші кезекте қамқорлықпен көмекке ие болуы тиіс. Балалар құқығы (1959) Декларациясында: «Балалар нәсіліне, ақ-қаралығына, жынысына, тіліне, дініне, туған жеріне және жағдайларына қарамастан өзіне тиісті мүмкіншіліктердің бәріне құқылы» 1991 жылы маусым айының 20-шы жұлдызында Қазақстан Республикасында «ҚР мүгедектерді әлеуметтік қорғау» туралы заңның қабылдануы - мүмкіншілігі шектеулі азаматтарды әлеуметтік қорғау жүйесін реформалауға негіз болды. Бұл реформаны жүргізудің мәні - Қазақстан Республикасы территориясында «мүгедек» терминінің мәні реабилитацияны айқындаудың әлеуметтік саясатқа бағыттылығы мүгедектерге қатыстылығы. Мүмкіншілігі шектеулі адамдарға жүргізілетін әлеуметтік реабилитация үдерісі біртұтас және комплексті болады. Мүгедектерді оңалтудың кейбір мәселелері туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 20 шілдедегі №754 қаулысында, мүмкіндігі шектеулі жандарға әлеуметтік көмектің мынандай түрлері қарастырылған: сурдо тифлотехникалық құралдар, протезді ортопедиялық құралдар, яғни, аяқ қол протездері,

ортопедиялық аяқ киім, кеуде безі протезі, есту аппараты, жүріп тұру құралдары оған-үй ішілік, серуендік қол арбалар, балдақтар, қол таяқшалары.

Әлеуметтік жұмыскер мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналарына оларды дұрыс дамыту және тәрбиелеу мақсатында төмендегідей ұсыныстар береді:

1. Баланың ерекшелігін дұрыс түсініп, қабылдаңыз.

2. Балаңызға үнемі шыдамдылық пен сүйіспеншілік танытыңыз.

3. Әрқашан өз-өзіңізге сенімді болып, балаңызға ішкі жағымсыз қобалжуларыңызды көрсете бермеңіз.

4. Үй тұрмысына байланысты жұмыстарды балаңызбен бірге атқаруға тырысыңыз.

5. Баланың өз құрдастарымен жиі қарым-қатынаста болуына ықпал жасаңыз. Қоршаған ортамен қарым-қатынасыңызды үзбеңіз.

6. Егер балаңыздан ойындағыңыздай нәтиже шықпаса ренжіп, өкінбеңіз. Нәтиже міндетті түрде болады.

7. Балаңызға көмек беретін арнайы мамандармен тығыз байланыста болыңыз. Әлеуметтік көмектің берілу тәртібі: мүгедектер медициналық әлеуметтік комиссиядан өткен күннен бастап ай көлемінде мүгедектерді жеке оңалту бағдарламасы толтырылады.

«Қазақстан Республикасының мүгедектерді әлеуметтік қолдау туралы» және «Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық көмек көрсету туралы» ҚР-ның Заңдарына сәйкес мүмкіндігі шектеулі жандарға деген мемлекет тарапынан көрсетілетін көмек етек жинап, ел болғалы толастамаған емес. Дегенмен бұл әрине мұндай жағдайда аздық, әлі де болса ойланарлық жағдай. Десек те, даму мүмкіндігі шектеулі, жарымжан жандар үшін ел тарапынан бөлінетін көмек пен қамқорлық шектелмесе екен деген ойдамын. Мүмкіндігі шектеулі жанды көргенінде аяушылықпен қарап, бүгінгіне шүкіршілік етесің. Ал олардың хал-ахуалын, жүрек түкпіріндегі күйзелісін біз қанша ойланып, тебіренсек те жеткізе алмасымыз хақ. Олар іштей жан азабын тартып, күйзелгенімен өмірде мықты, қандай қиындыққа болсын мойымай, қайсарлық танытқанын көргенде еріксіз қайран қаласың. Мүмкіндігі шектеулі жандардың қозғалыс мүмкіндігі шектелгенімен, жан-дүние кеңістігі аясының тарылып, күйзеліске ұшырауына жол бермеу- белгілі бір ұйымдардың міндеті ғана емес, қоршаған ортаның, толық қалың бұқараның басты парызы болып табылады.

Қазақстанда 388,7 мың мүгедектердің барлық категориялары, соның ішінде 211 мыңы әйелдер, 49,1 мыңы 16 жасқа дейінгі балалар, 58,8 мың бала күнінен мүгедектерді құрайды. Соңғы жылдары мүгедектердің санының өсуі тенденциясы байқалады, алғашқы мүгедектік төмендеген. Бұл ерте мүгедек реабилитациялау төменгі деңгейде екенін көрсетеді.

Қазақстандағы мүгедектер тап болатын проблемалардың ішінде, келесі негізгі топтарға бөлуге болады:

- жұмыспен қамтылудағы қиындықтар, мүгедектерді қамту сферасындағы дискриминациялау;

- білім алуудағы шектеулер және әлеуметтік-мәдени қажеттіліктерін қанағаттандырудағы шектеулер;

- мүгедектерді реабилитациялауда денсаулық сақтау қызметтерінің сапасын төмендегі мен жеткіліксіз көлемі;

- мүгедектерді тұрғын үйлерге қол жеткізе алмады;

- елдің қоғамдық-саяси өміріне қатысудың әлсіздігі.

Балалар мүгедектігінің алдын алу үшін Қазақстан Республикасының «Мүмкіндігі шектеулі балаларға медициналық-педагогикалық түзетуді әлеуметтік қолдау туралы» Заңы бекітілді. Заң әлеуметтік медициналық-педагогикалық түзетудің формалары мен әдісін анықтайды. Ауытқулары бар балаларды айқындау, медициналық, арнайы білімі және әлеуметтік қызмет көрсету, реабилитациялық орталықтар ашу, түзету кабинеттерін ашу, тәрбиелеу, оқыту, еңбек сыйақыларымен байланысты проблемаларды шешу, мүмкіндігі шектеулі балаларды профессорларды дайындау, мүгедектіктің алдын алу болып табылады [3].

Мүмкіншілігі шектеулі балалар тәрбие мәселесін әлеуметтік жағдай тұрғысынан қарау керек. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың әлеуметтік тәрбиесінің негізі оның табиғи жетіспеушілігін - әлеуметтік жолмен толықтыру әдісі - бірден-бір ең дұрыс жол. Әлеуметтік жұмыскердің міндеті мүмкіншілігі шектеулі балалардың жан айқайын қоғамға жеткізу, яғни мүмкіншіліктің шектелуінің себептерін анықтап, олардың отбасындағы қарым-қатынастарын дамытып, дені сау, мүмкіншілігі бар балалармен араласуына жағдай туғызу.

Қолданылған әдебиет

1. Коккөзева К.Ш. Әлеуметтік жұмыстың негіздері. Оқу құралы - Алматы 2010-52 бет.
- 2.«Бала құқықтары туралы Конвенция» БҰҰ, 1989 ж.
3. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы ҚР Заңы. – Астана.-2002ж.
4. Социальная работа с инвалидами : учебное пособие / коллектив авторов ; под ред. Н.Ф. Басова. — М. : КНОРУС, 2012. — 400 с. — (Для бакалавров).

УДК: 364.6:331.538 – 053.81

ЖОО БІТІРГЕН ЖАСТАРДЫҢ ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Кенжетаева С.С.

samal_beautifulllady@mail.ru

Қазақстан, Астана, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Әлеуметтік жұмыс мамандығының

3 курс студенті

Ғылыми жетекшісі – Исахова Г.Д.

Астана қаласының Жастар саясаты мәселелері басқармасының келтіріп отырған дәйектеріне сүйенсек, қала халқының басым бөлігін жастар құрайтынын растап отыр. Демек, қала халқының басым бөлігі еңбекке жарамды жастар. Бұл біздің жас мемлекетіміздің алдағы қойған стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыруға қолданылатын басты ресурс деген сөз. Ал, біз осы ресурсты қаншалықты ел игілігіне жарата алып отырмыз? Өзге аймақтарды айтпағанда бір ғана Астана қаласында оңалту, әлеуметтік, мәдени, ғылыми, еңбек, саяси, жан-жақты даму, интеллектуалды қабілеттерді дамыту, патриоттық сияқты салаларда 66 жастар ісімен айналысатын ұйым бар екен. Сонымен қатар, колледждер мен кәсіптік білім беретін мекемелерді қоспағанда 15 ке жуық ЖОО бар. Мұның бәрін жіпке тізгендей қылып айтып отырғанымыздың өзіндік себебі де жоқ емес. Өйткені, біздегі жастар ұйымдарының атқарып отырған жұмыстары мерекелік іс шаралар, сондай-ақ, әртүрлі акцияларды жүзеге асыру аясында ғана шектеледі. Жоғарыда атап өткендей, білім беретін оқу орны қаншалықты көп болса, соншалықты түлекті ұясынан ұшырады деген сөз. Бітірген түлектердің бәрі дерлік ауылға немесе өзге облыстарға барып жұмысқа орналасып кетеді деу тағы қисынсыз. Себебі әр облыста ЖОО-дары жыл сайын өз түлектерін жаңа өмірге бағыттауы белгілі. Көптеген жаңа иновациялар жүзеге асырылып, жан-жақтан еңбек ресурстары тартылып жатқан Астанадан жұмыс табылмаса, тұрақты кадр сабақтастығы үзілмей отырған облыстарда жаңа бітірген тәжірбиесіз жас маман үшін жұмысқа орналасу ықтималдылығы өте төмен. Бұл бұрыннан келе жатқан мәселе деп айтуға да келмейді. Себебі, Кеңестік кезеңде түлектерді жолдама арқылы жұмысқа орналастыру үрдісі болған. Соның нәтижесінде жұмыссыздық туралы статистикалық мәліметтер бүгінгідей проблемалық деңгейге жетпеді. [6., 35]

Еліміз Тәуелсіздігін алып, еңсемізді тіктеген тұста жастар ғана емес, орта буынның да арасына жұмыссыздық індеті тарағаны белгілі. Ал, кәзір ше? Тоқсаныншы жылдардағыдай